

ArkivsakID.: 16/6315
Arkivkode: FA - X02, TI - &13

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
142/16	Formannskapet	12.10.2016

HØRING - HØRING OM FORSLAG TIL ENDRINGER I ARBEIDSAVKLARINGSPENGER

RÅDMANNENS FORSLAG TIL VEDTAK:

1. Kommunen støtter forslag til modell 1 knyttet til varighet (*Maksimal varighet på fire år. Tidsbegrense unntak til maksimalt to år og stramme inn på vilkårene for unntak*)
2. Kostnadsberegning som følge av innskjerping av vilkår for arbeidsavklaringspenger, innføring av karenperiode, innskjerping av varighet og reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av timer man kunne ha vært i arbeid utredes mer konkret/eksakt.
3. Kommunen forventer å få full kompensasjon for de merutgiftene som følger av de foreslåtte endringene.

SAKSBEHANDLER: leder for NAV-Larvik Ulf Pedersen

12.10.2016 Formannskapet

Møtebehandling:

Hallstein Bast, V, fremmet følgende endringsforslag til pkt. 1;

Som i dag: Maksimal varighet på fire år uten tidsbegrensing og innstramming på vilkårene for unntak.

Pkt. 1 i rådmannens forslag ble satt opp mot Basts endringsforslag og det ble foretatt en alternativ votering. Basts alternative forslag ble vedtatt med 6 mot 5 stemmer.

5=Krf, H 2, Frp 2

6=Ap 3, MDG 1, Sp 1, V 1

Pkt. 2 ble enstemmig vedtatt

Pkt. 3 ble enstemmig vedtatt

FSK- 142/16 Vedtak:

1. Som i dag: Maksimal varighet på fire år uten tidsbegrensing og innstramming på vilkårene for unntak.
2. Kostnadsberegning som følge av innskjerping av vilkår for arbeidsavklaringspenger, innføring av karenperiode, innskjerping av varighet og reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av timer man kunne ha vært i arbeid utredes mer konkret/eksakt.
3. Kommunen forventer å få full kompensasjon for de merutgiftene som følger av de foreslåtte endringene.

SAMMENDRAG:

Forslagene som presenteres i høringsnotatet mener regjeringen i sum vil «styrke arbeidsinsentivene og gi en raskere avklaring av stønadsmottakerens arbeidsevne. Forslagene vil i tillegg gi en noe høyere terskel for å komme inn i ordningen og lavere terskel for å miste rettigheter i ordningen. Dette antas å gi en reduksjon i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger, noe som innebærer at Arbeids- og velferdsetaten kan gi en tettere oppfølging til dem som til enhver tid befinner seg i ordningen.»

- Det foreslås fire ulike modeller til innstramming i varighet av stønadsperioden for Arbeidsavklaringspenger.
- Oppfølgingen skal målrettes i større grad.
- Innføre en karenperiode før rett til en ny periode med arbeidsavklaringspenger.
- Presisere at sykdommen må være en vesentlig årsak til nedsatt arbeidsevne.
- Ønsker og interesser skal ikke lenger være momenter som tillegges vekt når nedsatt arbeidsevne skal vurderes. Kravet til mobilitet økes ved at mottakeren må være villig til å søke arbeid andre steder enn på hjemstedet.
- Presisere at arbeidsavklaringspenger ikke bare skal reduseres mot faktisk arbeid, men også mot den tiden mottakeren *kunne* ha vært i arbeid.
- Utvide perioden mottakeren kan arbeide inntil 80 prosent uten å miste ytelsen fra seks til tolv måneder.
- Utvide perioden med arbeidsavklaringspenger mens mottakeren søker arbeid fra tre måneder inntil seks måneder.

Høringsnotatet antas å medføre en viss økonomisk konsekvens for kommunene, men at det er vanskelig å gi et presist anslag. Det er vanskelig også lokalt å tallfeste omfang om innvirkning dette vil få for kommunen på økonomisk sosialhjelp, kvalifiseringsstønad og administrative merutgifter. Det er likevel grunn til å anta at det vil bli en økning i sosialhjelpsutgiftene i tillegg til administrative merutgifter.

HANDLINGSROM:

Høringsfrist er 1. november 2016; www.regjeringen.no/2507456
<http://www.regjeringen.no/2507456>

Som regjeringen varslet i meldingen til Stortinget om videreutvikling av arbeids- og velferdsforvaltningen (Meld. St. 33 for 2015–2016) har man nå gjennomgått ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP). Arbeids- og sosialdepartementet sender dermed forslag til endringer i folketrygdloven kapittel 11 om arbeidsavklaringspenger ut på høring. Det foreslås blant annet å avgrense målgruppen (heve terskelen inn), stramme inn maksimal varighet, tettere oppfølging, økt gradering og å innføre en ny reaksjon ved mindre brudd på aktivitetsplikten som er mild og rask. Det foreslås også en rekke språklige og strukturelle endringer i lovbestemmelsene for å sikre et klarere og mer forståelig regelverk.

Av høringsnotatet fremkommer det at det er seks år siden arbeidsavklaringspenger ble innført. Det fremkommer av høringsnotatet at det samlede hovedbildet vedrørende varighet med arbeidsavklaringspenger ikke er redusert sammenlignet med de tidligere ytelsene, slik forutsetningen var da Stortinget vedtok omleggingen. Forslagene som presenteres i høringsnotatet mener regjeringen i sum vil «*styrke arbeidsinsentivene og gi en raskere avklaring av stønadsmottakerens arbeidsevne. Forslagene vil i tillegg gi en noe høyere terskel for å komme inn i ordningen og lavere terskel for å miste rettigheter i ordningen. Dette antas å gi en reduksjon i antall mottakere av arbeidsavklaringspenger, noe som innebærer at Arbeids- og velferdsetaten kan gi en tettere oppfølging til dem som til enhver tid befinner seg i ordningen.*»

Høringen omhandler forslag til endringer på 8 ulike områder. Disse er;

1. Det foreslås fire ulike modeller til innstramming i varighet av stønadsperioden for Arbeidsavklaringspenger.
2. Oppfølgingen målrettes i større grad ved fastsettelse av mer hensiktsmessige oppfølgingspunkter som gir mer effektiv bruk av Arbeids- og velferdsetatens oppfølgingsressurser.
3. Innføre en karenperiode før rett til en ny periode med arbeidsavklaringspenger
4. Presisere at sykdommen må være en vesentlig årsak til nedsatt arbeidsevne
5. Ønsker og interesser skal ikke lenger være momenter som tillegges vekt når nedsatt arbeidsevne skal vurderes. Kravet til mobilitet økes ved at mottakeren må være villig til å søke arbeid andre steder enn på hjemstedet.
6. Presisere at arbeidsavklaringspenger ikke bare skal reduseres mot faktisk arbeid, men også mot den tiden mottakeren *kunne* ha vært i arbeid.
7. Utvide perioden mottakeren kan arbeide inntil 80 prosent uten å miste ytelsen fra seks til tolv måneder.
8. Utvide perioden med arbeidsavklaringspenger mens mottakeren søker arbeid fra tre måneder inntil seks måneder.

Det bes spesielt om tilbakemelding fra kommunene på forslag 1 vedr innstramming i varighet av stønadsperioden. «*Departementet ønsker høringsinstansenes synspunkter på fire alternative modeller for maksimal varighet og unntak.*»

FAKTISKE OPPLYSNINGER:

Varighet

Målet med innføringen av arbeidsavklaringspenger var å legge til rette for å sette i gang nødvendige arbeidsrettede tiltak så tidlig som mulig i sykepengeperioden, å legge bedre til rette for å kombinere arbeidsrettede tiltak og medisinsk behandling og å vri ressursbruken fra ytelsesforvaltning til oppfølging. Dette tilsa et kortere stønadsløp på arbeidsavklaringspenger enn tidligere ytelser. Målet er at perioden med arbeidsavklaringspenger ikke skal være lengre enn det som er nødvendig for å få stønadsmottakeren i eller tilbake til arbeid, eller å få avklart at vilkårene for å få uføretrygd er oppfylt. Perioden en kan motta arbeidsavklaringspenger, skal være tidsbegrenset. I lovforslaget i Ot.prp. nr. 4 (2008-2009) er det gitt følgende begrunnelse for varighetsbegrensningen på fire år:

"En for lang ytre varighet vil kunne bidra til at personer går lenger enn strengt tatt nødvendig på midlertidige trygdeytelser. En for kort ytre [maksimal] varighet vil derimot kunne presse personer som kunne kommet tilbake til arbeid over på uførepensjon eller økonomisk sosialhjelp. Det er derfor viktig at varighetsbestemmelsen utformes slik at den avveier de ulike forholdene på en god måte. Departementet har veid disse hensynene mot hverandre og foreslår at den ytre varigheten settes til fire år."

Stønadens fastsettes etter en individuell vurdering, innenfor en ramme på maksimalt fire år. Ved særlige tilfeller kan perioden forlenges utover fire år. Det er i dag ingen tidsbegrensning på unntaket.

Arbeids- og sosialdepartementet foreslår i høringsnotatet følgende modeller:

1. Maksimal varighet på fire år. Tidsbegrense unntak til maksimalt to år og stramme inn på vilkårene for unntak
2. Maksimal varighet på tre år. Ikke tidsbegrense unntaket, men stramme inn på vilkårene for unntak
3. Maksimal varighet på tre år. Tidsbegrense unntaket til maksimalt to år og stramme inn på vilkårene for unntak.
4. Maksimal varighet på tre år. Tidsbegrense unntaket til maksimalt ett år og stramme inn på vilkårene for unntak.

I modell 1 foreslår departementet at maksimal varighet fortsetter å være fire år, slik som i dag. Endringene i denne modellen fra dagens praksis, er at vilkårene for unntak strammes inn og unntaksperioden tidsbegrenses.

I modell 2, 3 og 4 foreslår departementet at maksimal varighet reduseres fra fire til tre år. I tillegg foreslås det at vilkårene for unntak strammes inn og unntaksperioden tidsbegrenses i modell 3 og 4.

I høringsnotatet påpekes det at å redusere maksimal stønadperiode gir signal både til arbeids- og velferdsetaten og stønadsmottaker om raskt å ha fokus på arbeidsrettet aktivitet og hensiktsmessige tiltak for å nå mål om arbeid. En begrensning i maksimalperioden vil være med på å understreke at arbeidsavklaringspenger er en midlertidig ytelse.

Departementet påpeker at å tidsbegrense arbeidsavklaringspenger til tre år, ikke vil berøre opplæringstiltakets varighet eller øvrige vilkår knyttet til det. Et opplæringstiltak kan gis som kortvarige kurs eller i form av utdanning inntil tre år og kan kombineres med inntektssikring som arbeidsavklaringspenger.

Samtidig sier høringsnotatet at en konsekvens av at maksimalperioden for arbeidsavklaringspenger begrenses til tre år vil være at inntektssikringen fra folketrygden under utdanningstiltaket blir begrenset, slik at perioden med egenfinansiering blir lengre.

Mer målrettet oppfølging.

Mottakere av arbeidsavklaringspenger skal ha jevnlig oppfølging fra Arbeids- og velferdsetaten. Det reises spørsmål ved om jevnlig oppfølging forstås som oppfølging når det i forskriftene stilles krav til at dette minimum skal skje én gang årlig. Departementet ønsker å vri fokuset fra å måle hvilke aktiviteter som er utført av etaten til å bli mer målrettet mot brukers behov for bistand til å komme i arbeid.

Regjeringen ønsker at det skal fastsettes individuelle oppfølgingstidspunkter ved innvilgelsen av ytelsen. Det foreslås dessuten at mottakeren skal følges opp etter at behandlingen eller det arbeidsrettede tiltaket er gjennomført. For å sikre et minimum av oppfølging vil departementet stille krav om at det ikke skal gå mer enn tolv måneder mellom hvert oppfølgingspunkt.

Forslaget bygger opp under regjeringens mål om å styrke den arbeidsrettede oppfølgingen og gi NAV-kontorene mer myndighet og handlefrihet. Ungdom er en prioritert gruppe og dagens tre garantiordninger for unge slås sammen til én ordning. Videre ønsker regjeringen en styrket ungdomsinnsats der alle i målgruppen skal ha mottatt et tilbud fra arbeids- og velferdsforvaltningen eller en samarbeidende instans om arbeid, utdanning eller en annen

form for aktiv innsats innen en gitt frist.

Karens før en ny periode med arbeidsavklaringspenger

Det må i dag settes frem nytt krav dersom saken er avsluttet med endelig opphør/avslag, eller når den har vært stanset i mer enn 52 uker. Settes det frem et nytt krav må alle vilkårene vurderes, og det kan eventuelt innvilges en ny fireårsperiode med arbeidsavklaringspenger.

Dersom arbeidsavklaringspengene stanses, har medlemmet muligheten til å fortsette den samme perioden med arbeidsavklaringspengeperioden på et senere tidspunkt, men dersom det benyttes en avslagshjemmel, må medlemmet søke om arbeidsavklaringspenger på nytt. Dette innebærer at hvis medlemmet har fått et avslagsvedtak på arbeidsavklaringspenger på grunn av mange brudd på aktivitetsplikten, får han eller hun muligheten til å søke på nytt. Et medlem som har fått stans på grunn av ett brudd på aktivitetsplikten, får ikke den tilsvarende muligheten, men må isteden fortsette i den samme vedtaksperioden som stansvedtaket ble fattet ut fra.

Departementet foreslår at dersom arbeidsavklaringspenger har vært stanset i mer enn 52 uker, skal det settes fram et nytt krav. Uavhengig av årsaken til at ytelsen ikke ble utbetalt. Departementet skriver i høringsnotatet at å innføre en karenperiode på arbeidsavklaringspenger innebærer at alle som tidligere har mottatt arbeidsavklaringspenger og har fått endelig opphør, må vente i 52 uker før en eventuell rett til en ny maksimalperiode kan innvilges.

Karenperioden innebærer ikke at de som har fått midlertidig stans må vente i 52 uker før en eventuell rett til en ny maksimalperiode kan innvilges.

Departementet mener det er tilstrekkelige muligheter i det eksisterende regelverket, som vil kunne dekke opp om det skulle være et behov for inntektssikring også før det er gått 52 uker.

Sykdom som vesentlig årsak, ønsker og interesser og mobilitet

Forslag om å presisere at sykdommen må være en vesentlig årsak til nedsatt arbeidsevne og at ønsker og interesser ikke lenger skal være momenter som tillegges vekt og at kravet til mobilitet økes ved at mottakeren må være villig til å søke arbeid andre steder enn på hjemstedet må sees i sammenheng.

Arbeidsavklaringspenger er en helserelatert ytelse, som sykepenger og uføretrygd. Det er et krav at tapet eller nedsettelsen av arbeidsevnen/inntektsevnen skal skyldes sykdom, skade eller lyte (sykdomsvilkåret eller det medisinske vilkåret).

Departementet mener det fortsatt bør være slik at årsaks kravet ikke er så strengt som for sykepenger og uføretrygd.

Departementet foreslår at det presiseres i loven at sykdommen skal være en vesentlig medvirkende årsak til den nedsatte arbeidsevnen. Etter departementets syn vil presiseringen sikre at arbeidsavklaringspenger forbeholdes medlemmer hvor sykdom utgjør den vesentligste medvirkende årsaken til den nedsatte arbeidsevnen. For å gjøre denne vurderingen mer spisset mot de helserelaterte årsakene, foreslår departementet at "ønsker" og "interesser" ikke lenger skal være av de momentene som tillegges avgjørende vekt og at de tas ut av momentlisten.

Departementet mener det er rimelig å kreve mobilitet inn i ordningen med arbeidsavklaringspenger og foreslår derfor å stramme inn den vurderingen av arbeidsmuligheter som følger av folketrygdloven § 11-5 andre ledd til én vurdering, det vil si "arbeidsmuligheter på steder der det er rimelig at medlemmet tar arbeid".

Arbeidsavklaringspenger skal ikke bare reduseres mot faktisk arbeid, men også mot den tiden mottakeren kunne ha vært i arbeid.

Arbeidsavklaringspenger reduseres mot antall timer mottakeren er i arbeid. Reduksjonen skjer på bakgrunn av opplysninger fra stønadsmottakeren på meldekortet som leveres hver 14. dag.

Departementet foreslår imidlertid en språklig justering i lovbestemmelsen (inkludert overskriften), slik at det kommer klarere fram at arbeidsavklaringspenger ikke bare skal reduseres mot arbeidet tid, men også mot timer medlemmet kunne ha arbeidet.

Utvide perioden mottakeren kan arbeide inntil 80 prosent, fra seks til inntil tolv måneder.

Mottakeren av arbeidsavklaringspenger kan arbeide inntil 60 prosent uten at ytelsen faller bort. For å understøtte overgangen til arbeid er det mulig å arbeide inntil 80 prosent de siste seks månedene av stønadsløpet. Muligheten til å arbeide 80 prosent gjelder én gang i stønadsperioden, og dette skal være godkjent i aktivitetsplanen. Etter endt periode skal stønadsmottakeren være i stand til å arbeide i full stilling.

Departementet ønsker å legge til rette for en mer gradvis tilbakeføring til arbeidslivet, og foreslår at det skal være mulig å arbeide inntil 80 prosent de siste *tolv* månedene av stønadsløpet. Denne perioden kan benyttes i en opptrappingsfase ved å øke arbeidsinnsatsen gradvis.

I dag kan det ikke gis mer enn én periode med arbeidsavklaringspenger samtidig med arbeid i inntil 80 prosent i løpet av en stønadsperiode. Departementet foreslår å videreføre dette kravet i lovbestemmelsen.

Utvide perioden med arbeidsavklaringspenger fra tre til inntil seks måneder, mens mottaker søker arbeid.

Det er adgang til å få arbeidsavklaringspenger i inntil tre måneder etter at medlemmet er satt i stand til å skaffe seg arbeid som han eller hun kan utføre. Det er et vilkår at stønadsmottakeren er registrert som reell arbeidssøker hos Arbeids- og velferdsetaten og overholder meldeplikten. Tre måneder er ofte ikke lang nok tid til å skaffe seg arbeid.

Dersom det eneste inntektsalternativet etter at mottakeren har vært avklart for arbeid i tre måneder er økonomisk sosialhjelp, er det mange veiledere som heller lar være å avslutte arbeidsavklaringspengene av hensyn til mottakeren. Fram til 2004 kunne attføringspenger i ventetid på høvelig arbeid ytes i opptil tolv måneder. Fra 2004 ble perioden redusert til seks måneder, og fra 2008 ble den ytterligere redusert til tre måneder. Rapporten fra Sintef og Nasjonalt kompetansesenter for arbeidsrettet rehabilitering viser at reduksjonen i perioden trolig ikke fullt ut har gitt den forventede innsparingen fordi mottakerne i noen grad blir gående på arbeidsavklaringspenger selv om de er avklart mot arbeid.

Departementet ønsker på denne bakgrunn å utvide perioden med arbeidsavklaringspenger mens medlemmet søker arbeid. Departementet foreslår at perioden utvides fra tre måneder til *inntil* seks måneder.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER:

Endringer i reglene for varighet kan føre til raskere overgang til arbeid eller utdanning, men kan også medføre en viss overgang til økonomisk sosialhjelp, enten som supplerende eller som fullt livsopphold. Videre er det grunn til å tro at flere på grunn innskjerpingen i varighet på arbeidsavklaringspenger kan ha rettigheter på Kvalifiseringsstønad som et videre oppfølgingsløp mot arbeid, slik at det er grunn til å tro at flere brukere vil kunne ha rettigheter til programmet. Det er vanskelig å kunne tallfeste merkostnader kommunen vil få da dette også avhenger av og vil kunne gi ulikt utslag ut fra de ulike alternativene som er skissert i høringsnotatet. Ved valg av modell 1, *Maksimal varighet på fire år. Tidsbegrense unntak til maksimalt to år og stramme inn på vilkårene for unntak*, som er tilnærmet lik varighetsgrensen i dag, får det minst økonomiske konsekvenser for kommunen.

Forslaget om å presisere at sykdommen, skaden eller lytet må være en vesentlig medvirkende årsak til den nedsatte arbeidsevnen, samt å fjerne "ønsker" og "interesser" fra momentliste i tillegg til strengere krav til mobilitet knyttet til vilkår om arbeidsavklaringspenger vil kunne gi en statlig mindre utgift. Departementet mener at flere avslag på krav om arbeidsavklaringspenger som følge av dette kan bidra til økt overgang til arbeid og utdanning, men kan også medføre en viss overgang til andre ytelser. Det antas at det er større fare for overgang til økonomisk sosialhjelp enten som supplerende stønad eller som fullt livsopphold, enn overgang til arbeid/utdanning. Videre er det grunn til å anta at flere vil

fortsatt vurderes til nedsatt arbeidsevne og dermed kunne ha rettigheter på Kvalifiseringsstønad. Det er derimot vanskelig på bakgrunn av endringene å kunne tallfeste dette nærmere, men en viss forskyvning av kostander fra statlig ytelse til kommunale ytelser er det grunn til å anta.

De økonomiske konsekvensene vedrørende forslaget om innføring av en karenperiode på 52 uker før ny periode med arbeidsavklaringspenger vil variere avhengig av hvem som omfattes av endringen. Endringer i reglene kan medføre en viss overgang til økonomisk sosialhjelp i mellomperioden.

Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av timer man kunne ha vært i arbeid er vanskelig å tallfeste og kunne si noe om et eventuelt omfang. Konsekvensen antas å være av vesentlig betydning for stønadsmottaker, da den enkelte vil få mindre utbetalt ytelse uten å få kompensasjon i betalt arbeid. En konsekvens for kommunen kan derfor være økt overgang til økonomisk sosialhjelp, særlig som supplerende.

KONSEKVENSER FOR BEFOLKNINGSVEKST, VERDISKAPING OG ØKT KOMPETANSE

Det legges til grunn at den norske velferdsmodellen er avhengig av høy arbeidsdeltakelse, og at det er avgjørende for samfunnet at vi utnytter den enkelte stønadsmottakers grader av arbeidsevne. Dagens arbeidsmarked stiller store krav til kompetanse og erfaring for alle som søker seg inn. Det etterspørres i mindre og mindre grad ufaglært arbeidskraft. Derfor er det viktig at arbeids- og velferdsetaten legger til rette for å sikre gode ordninger som støtter opp under at flest mulig får utnyttet sitt potensial inn i et arbeidsliv. Som det vises til i punktet økonomiske konsekvenser kan forslagene til endring føre til at flere blir avhengig av økonomisk sosialhjelp på kortere og lengre sikt. Dette vil kunne særlig påvirke kommunens verdiskaping ved at færre er i arbeid og redusere mulighet for at flere i befolkningen tar høyere utdanning.

KONSEKVENSER FOR BARN OG UNGE:

De forslag til endringer i Folketrygdloven kapittel 11 – arbeidsavklaringspenger som her foreligger vil kunne påvirke økonomien til barnefamilier ved at flere familier kommer i en mer presset økonomisk situasjon og kan bli sosialhjelpsmottakere enten i form av behov for supplerende eller fullt livsopphold. Barn vil derfor kunne indirekte bli rammet av forslagene.

ALTERNATIVE LØSNINGER:

Formannskapet kan legge til eller trekke fra punkter i rådmannens forslag til uttalelse.

VURDERINGER OG KONSEKVENSER:

Varighet

Departementet understreker at det er stor bredde i utfordringene for dem som mottar arbeidsavklaringspenger, men fellestrekket er at sykdom er medvirkende årsak til nedsatt arbeidsevne. Noen stønadsmottakere trenger bistand i kortere perioder og andre har behov for mer omfattende og langvarig bistand. Det er viktig at varighetsbestemmelsen utformes slik at den ivaretar de ulike forholdene på en god måte. Det er ikke ønskelig å ha en varighet som er så kort at mottakerne ikke får gjennomført nødvendig og hensiktsmessige tiltak. Utdanningstiltak er et tiltak som er av lengre varighet, inntil tre år, og som øker overgang til arbeid. Det er derfor viktig at det gis mulighet til å gjennomføre kompetansehevende tiltak, i de tilfellene det er riktig.

Det er sjeldent at stønadsmottaker kan starte i utdanning ved innvigelsetidspunktet av arbeidsavklaringspenger. Det er i de fleste tilfeller

behov for en periode, innenfor det første året, med avklaring både av arbeidsevne og yrkesvalg. Arbeids- og velferdsetaten er forpliktet i henhold til tiltaksregelverket å sikre at stønadsmottaker får innvilget en utdanning som er forenelig med helsesituasjon i tillegg til at det er etterspurt i arbeidsmarkedet. I dag har mange utdanninger lengre varighet enn tre år og i høringsnotatet påpeker departementet at det ikke er uvanlig med ett år egenfinansieringsperiode. Med reduksjon av varighet betyr det i praksis at egenfinansieringsperioden for de fleste vil bli lengre enn den allerede er i dag. I alle departementets forslagsmodeller er det i tillegg foreslått en innstramning i vilkårene for unntak utover maksimalperioden. I høringsnotatet vises det til at tilbakemeldinger fra arbeids- og velferdsetaten tyder på at egenfinansiering er utfordrende for mange og ofte ikke mulig. Dette er tilbakemeldinger NAV Larvik kjenner seg igjen i og anser som reelle. Det er grunn til å påpeke at stønadsmottaker allerede har presset økonomi og det kan råde usikkerhet når det gjelder fremtidig inntjening. Det er viktig å understreke at mange fremdeles har helseutfordringer etter gjennomført utdanning, og vil ved utgangen av en utdanning ikke være i stand til å delta i 100 % arbeid. Men ved hjelp av tiltaket kan de øke sine muligheter til gradert stilling i et yrke som passer deres helsesituasjon.

En begrensning på maksimalperioden fra fire til tre år vil kunne føre til lavere deltakelse i det tiltaket som øker overgang til arbeid, fordi de økonomiske konsekvensene/usikkerheten blir for store for stønadsmottaker ved økt lengde på egenfinansiering. Ved økt lengde på egenfinansiering kan konsekvensene være økt press på supplerende sosialhjelp i tilsvarende periode

Lavere deltakelse på utdanningstiltaket kan føre til raskere overgang til uføretrygd og/eller økt press på økonomisk sosialhjelp.

Høringsnotatet viser til at lengden på stønadsperiode og innhold henger tett sammen. NAV Larvik sin erfaring er at en stor del av stønadsmottakerne går i behandling eller venter på behandling ved innvilgelsestidspunktet på arbeidsavklaringspenger. Ved å redusere maksimalperioden fra fire til tre år settes det strengere/skjerpende krav til å komme i gang med tiltak raskt, men ventetider i behandlingsapparatet spiller en viktig rolle i forhold til når det kan settes i gang arbeidsrettede tiltak. Det prøves i størst mulig grad å kombinere behandlingstiltak med arbeidsrettede tiltak, men i flere saker kan det være nødvendig å sette i gang behandlingstiltak før avklaring av arbeidsevne og valg av utdanning og yrke kan tas. Reduksjonen av varighet vil kunne føre til en begrensning av gjennomføring av nødvendige og hensiktsmessige tiltak

Det er strenge vilkår for å få innvilget uføretrygd, blant annet krav til at stønadsmottaker har forsøkt/gjennomført alle hensiktsmessige og nødvendige medisinsk behandling og arbeidsrettede tiltak. En reduksjon av maksimalperioden kan føre til at hensiktsmessige og nødvendige tiltak ikke er forsøkt i tilstrekkelig grad og konsekvensene vil da kunne bli økt press på økonomisk sosialhjelp.

NAV Larvik erfarer i dag at det i de aller fleste sakene er mulig å gjennomføre en nødvendige og hensiktsmessig oppfølging innenfor ordinær stønadsperiode på fire år. I de tilfellene det er behov for ytterligere stønadsperiode vil et tidsbegrenset unntak på inntil to år kunne bidra til å skjerpe både veiledere som følger opp og stønadsmottakerne. Kommunen vurderer at modell 1 ivaretar de ulike forholdene til den enkelte bruker på best mulig måte samtidig som det gir handlingsrom for best mulig oppfølging.

Mer målrettet oppfølging.

Det er, i henhold til lovtekst og tilhørende rundskriv § 11-11, i dag lagt opp til at NAV og stønadsmottaker skal fastsette oppfølgingstidspunkter i fellesskap.

Ut fra departementets forslag om å fastsette individuelle oppfølgingstidspunkter ved innvilgelse av ytelsen, er det vanskelig å forstå forskjell fra dagens rett.

At ungdom er en prioritert gruppe og at dagens tre garantiordninger for unge slås sammen til én ordning er udelte positivt. Departementet foreslår at ungdom skal gis et tilbud innen en gitt frist. Det er i utgangspunktet positivt, men det er av vesentlig betydning at fristen er realistisk

sett opp mot de tilbud NAV kan gi.

Karens før en ny periode med arbeidsavklaringspenger

Departementet sitt forslag om karenstid før rett til ny periode vil tydeliggjøre at ordningen er av tidsbegrenset karakter. Det vil føre til økt fokus på at perioden på arbeidsavklaringspenger benyttes på best mulig måte.

Samtidig er det grunn til å anta at dersom det innføres karenstid, vil det kunne føre til økt press på økonomisk sosialhjelp i den perioden stønadsmottakeren ikke kan søke på arbeidsavklaringspenger.

Sykdom som vesentlig årsak, ønsker og interesser og mobilitet

Innskjerping av vilkår ved å vektlegge sykdom i ennå større grad som kriterier for innvilgelse av arbeidsavklaringspenger vil kunne føre til at flere får avslag på ytelsen. Det betyr ikke at de ikke lenger har rett på oppfølging fra NAV. Det er stor sannsynlighet for at personen fremdeles vurderes å ha nedsatt arbeidsevne. Departementet skriver i høringen at det vil bli færre på ytelsen arbeidsavklaringspenger, og dermed frigjort mer tid til oppfølging av den enkelte. Departementet tar her ikke hensyn til at behovet for oppfølging ikke henger sammen med rett til ytelsen. For kommunen vil mengden brukere med behov for oppfølging ikke endres på grunn av innskjerping av vilkår. Konsekvensen for kommunen vil kunne bli at disse personene vil fortsatt ha behov for økonomisk bistand. Det er all grunn til å tro at det vil føre til økt press på økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsstønad.

Arbeidsavklaringspenger skal ikke bare reduseres mot faktisk arbeid, men også mot den tiden mottakeren *kunne* ha vært i arbeid.

Det påpekes i høringsnotatet at det er en språklig justering i lovbestemmelsen.

Reduksjon av arbeidsavklaringspenger på grunn av timer man kunne ha vært i arbeid er vanskelig å tallfeste og kunne si noe om et eventuelt omfang. Konsekvensen antas å være av vesentlig betydning for stønadsmottaker, da den enkelte vil få mindre utbetalt ytelse uten å få kompensasjon i betalt arbeid. En konsekvens for kommunen kan derfor være økt overgang til økonomisk sosialhjelp, særlig som supplerende.

Utvide perioden mottakeren kan arbeide inntil 80 prosent, fra seks til inntil tolv måneder.

Departementet ønsker å legge til rette for en mer gradvis tilbakeføring til arbeidslivet, og foreslår at det skal være mulig å arbeide inntil 80 prosent de siste *tolv* månedene av stønadsløpet. Dette er et forslag som kommunen stiller seg positivt til da det vil gi større mulighet for stønadsmottaker til å komme tilbake til arbeid.

Utvide perioden med arbeidsavklaringspenger fra tre til inntil seks måneder, mens mottaker søker arbeid.

Departementet foreslår at perioden utvides fra tre måneder til inntil seks måneder. NAV Larvik erfarer at for arbeidssøkere som har vært gjennom en arbeidsavklaringsperiode er dagens ordning med tre måneder ofte for kort tid til å komme seg tilbake i arbeidslivet. En utvidelse av denne perioden vil være positivt for stønadsmottakeren og bidra til å redusere/hindre søknader om økonomisk sosialhjelp.

KONSEKVENSER FOR DEN NYE KOMMUNEN:

Denne saken har ingen konsekvenser for den nye kommunen fra 2018.

